Raadsvoorstel (gewijzigd)

Raadsnummer:	**2025-002**	Zaaknummer:	**1715230**
Onderwerp:	**Plan van aanpak Omgevingsvisie 2.0 (kaderstelling)**		
Korte inhoud:	Tijdens de besluitvorming over 'Plan van aanpak Omgevingsvisie 2.0 (kaderstelling)' in uw raadsvergadering van 27 juni jl. heeft u ons opgeroepen het voorstel met het Plan van aanpak op onderdelen aan te scherpen. Bijgaand voorstel bevat een herziene versie van dit Plan van aanpak, tevens de kaderstelling waarbinnen wij met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties met de verbreding en verdieping van onze omgevingsvisie aan de slag willen gaan.		

Datum B&W:	10 december 2024 + 21 januari 2025	Portefeuillehouder:	Heutink - Wenderich

Voorstel

U wordt gevraagd:

1. het aangescherpte (bestuurlijk) Plan van aanpak 'Aan de slag met Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2.0; Verdiepen en verbreden' van 10 december 2024, met inachtneming van de kaders en inclusief bijlagen vast te stellen;
2. het (externe) proces om te komen tot de Omgevingsvisie 2.0, overeenkomstig het Plan van aanpak onder punt 1, te starten.

Inleiding

Eerder dit jaar, op 27 juni 2024, heeft u het Plan van aanpak Omgevingsvisie 2.0 (raadsvoorstel + besluit 2024-038) besproken in uw raadsvergadering. Het Plan van aanpak beschrijft hoe we met Omgevingsvisie 2.0 aan de slag gaan in onze gemeente, met inachtneming van uw motie 'Omgevingsvisie/Mobiliteitsvisie 2.0' van 24 november 2022. In dit plan staan de kernopgaven, inclusief de uitgangspunten en voorwaarden om op deze kernopgaven antwoord te (kunnen) geven.
In uw vergadering van 4 juli 2024 (raadsvoorstel + besluit 2024-089 'Start werkzaamheden actualisering Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk') heeft u uiteindelijk besloten het krediet beschikbaar te stellen om met de werkzaamheden voor de actualisering van Omgevingsvisie 1.0 intern een aanvang te maken.
U heeft ons bovendien gevraagd met een aangepast Plan van aanpak te komen waarin onder andere:

- de status van de uitgangspunten en de kaders duidelijker zijn verwoord;
- op welke wijze antwoord wordt gegeven op de vraag wat het ruimtebeslag is van de vele ruimtevragers die samenhangen met alle thema's, daaronder begrepen het landelijk gebied (hoe keuzes maken in het vinden van de balans tussen de verschillende ruimtevragers);
- het thema mobiliteit en de keuze voor de nieuwe woningbouwplannen afdoende zijn ingekaderd;
- de kaders voor de participatie helderder geformuleerd staan (zorg ervoor dat de thema's voor de inwoners tastbaar worden).

In de afgelopen periode is er vanuit team Planvorming, flink ingezet op het onderzoek voor een viertal locaties voor de opvang van asielzoekers. Dit is de reden waarom wij dit voorstel later dan gepland aan u voorleggen.

Het aangepaste Plan van aanpak treft u bij dit voorstel aan. In het Plan van aanpak is verder opnieuw aandacht besteed aan de volgende punten:

1. de plicht te beschikken over een integrale en digitale omgevingsvisie;

2. het Coalitieakkoord;
3. uw motie van 24 november 2022;
4. de betrokkenheid van onze omgevingsdienst en de veiligheidsregio bij de actualisering.

Het (bestuurlijk) Plan van aanpak, tevens kaderstelling, treft u als bijlage bij dit voorstel aan. Het Plan van aanpak beschrijft hoe we met Omgevingsvisie 2.0 aan de slag gaan in onze gemeente, met inachtneming van uw motie. In dit plan staan de kernopgaven, inclusief de uitgangspunten en voorwaarden om op deze kernopgaven antwoord te (kunnen) geven.

Beoogd effect
Het (bestuurlijk) Plan van aanpak heeft tot doel bij de start van de actualisering van Omgevingsvisie 1.0 duidelijkheid en zekerheid te geven over de wijze waarop wij ons planproces vorm en inhoud geven met als oogmerk om, in samenspraak met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, in 2027 over een Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2045 (versie 2.0) te beschikken; een integrale en gedigitaliseerde, lange termijnvisie voor de fysieke leefomgeving van het gemeentelijk grondgebied van Nijkerk.

Argumenten
1.1 Het Plan van aanpak bevat de kaders waarbinnen de geldende Omgevingsvisie 1.0 wordt geactualiseerd
De gemeenteraad is bevoegd gezag om de geldende Omgevingsvisie vast te stellen. Daarom is het wenselijk dat de gemeenteraad op hoofdlijnen de inhoud en het planproces vaststelt om tot deze actualisering van de visie te komen.

1.2. Het Plan van aanpak is aangescherpt naar aanleiding van de kritiekpunten uit de raadsvergadering
De beraadslagingen over de eerste versie van het Plan van aanpak hebben aanleiding gegeven het plan aan te scherpen aan de kritiekpunten uit de gemeenteraad. De belangrijkste punten zijn:
- de status van de uitgangspunten en de kaders zijn duidelijker verwoord;
- het plan geeft antwoord op de vraag op welke wijze het ruimtebeslag van de vele ruimtevragers inzichtelijk wordt gemaakt (hoe keuzes maken in het vinden van de balans tussen de verschillende ruimtevragers);
- het thema mobiliteit en de vastgestelde locaties voor nieuwe woningbouwplannen zijn beter ingekaderd;
- de inhoudelijke kaders voor de participatie zijn geformuleerd.

1.3 De actualisering van Omgevingsvisie 1.0 vraagt om goede kaders voor de opdrachtformulering
Het Plan van aanpak beschrijft de uitgangspunten, voorwaarden en opdrachten (kaderstelling) om de geldende Omgevingsvisie 1.0 tijdig te actualiseren. Het plan beschrijft de inhoud en het proces om tot deze actualisatie te komen. Het plan geeft bovendien antwoord op uw vragen uit de motie van 22 november 2022 en de behandeling van de eerste versie van dit plan in uw raad van juni jl.
Met de kaderstelling geeft u ons de opdracht waarbinnen wij de geldende omgevingsvisie uitwerken en oppakken. Deze kaders op hoofdlijnen zijn:
1) Algemene uitgangspunten en voorwaarden, zoals de toepassing van de drie kernwaarden, de plangrens en -horizon van de visie, de eisen uit de Omgevingswet en de te doorlopen procedures.
2) Inhoudelijke kaders, uitgesplitst naar de thema's uit Omgevingsvisie 1.0. Deze thema's vragen op onderdelen om een herijking en verdieping. En nieuwe thema's die de visie verbreden tot een visie over de fysieke leefomgeving.
3) Besluiten die niet ter discussie staan, uitgesplitst naar de thema's in Omgevingsvisie 1.0.
4) Kaders voor participatie en communicatie, waarin staat uitgewerkt welke stappen er gezet worden, hoe vaak we participeren in bewonersbijeenkomsten en met experts, in welke deelgebieden, de onderwerpen die we voor willen leggen aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, wanneer we communiceren, hoe we de resultaten met u bespreken en welke mijlpalen we onderscheiden.

Het Plan van aanpak bevat zes hoofdstukken, voorafgegaan door een 'Samenvatting', waarin deze vier hoofdkaders zijn uitgewerkt.

2.1 Start communicatie- en participatieproces om de geldende omgevingsvisie tijdig te actualiseren
De gemeente is verplicht om op 1 januari 2027 te beschikken over een digitale omgevingsvisie, zoals vastgelegd in de Omgevingswet. Daarom is het nu nodig om te starten met het communicatie- en participatieproces; een belangrijke stap in het proces om de visie te actualiseren.
De planning is erop gericht de visie in het tweede kwartaal van 2027 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voor te leggen. In onze eerste versie van het Plan van aanpak werd uitgegaan van vaststelling voor 1 januari 2027. Er is enige vertraging in de planning opgetreden. Bovendien is het niet uit te sluiten dat er tussentijds sprake is van beleidswijzigingen op nationaal of provinciaal niveau; wijzigingen die direct gevolgen hebben voor de keuzes die er voor ons gemeentelijk grondgebied moeten worden gemaakt. Waar mogelijk wordt er een stap extra gezet om de planning in te halen om de visie nog vóór 1 januari 2027 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aan te bieden.

2.2 Het is belangrijk dat raadsleden en andere geïnteresseerden tijdig worden betrokken bij het maken van keuzes in het koersdocument en de omgevingsvisie
In voorbereiding op het Koersdocument bouwen wij een tussenstap in voor een gesprek en een discussie met de gemeenteraad (voorbereidingsfase). De tussenstap heeft tot doel:
1. de raad en alle belangstellenden en betrokkenen in de participatie te informeren over de uitkomsten uit alle onderzoeken, beleidsnota's enzovoort en de analyses die daar uit zijn op te maken. Op deze wijze kunnen de raadsleden en alle participanten zich een beeld vormen over de te maken keuzes.
   Wij brengen de uitkomsten in beeld, inclusief een vertaling naar de ruimtebehoefte.
   Wij willen deze bijeenkomst niet alleen gebruiken voor het presenteren van onze onderzoeksresultaten en analyses. Wij overwegen ook onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit te nodigen hun visie op de te verdelen ruimte te geven aan de gemeenteraad;
2. de gemeenteraad voor te bereiden op het nemen van een besluit waarin de raad een voorkeur uitspreekt voor een scenario als basis voor het op te stellen Koersdocument.
   Aan dit besluit ligt een notitie van het college ten grondslag. Deze notitie bevat een analyse van de onderzoeksresultaten en één of meerdere scenario's met kaartmateriaal. Het scenario of de scenario's moeten antwoord geven op de vraag hoe de schaarse ruimte kan worden verdeeld naar ruimte voor nieuwe woningen, werkterreinen, landbouwtransitie, natuur, wegen, voorzieningen, energietransitie enzovoort.
   Het besluit geldt als opmaat naar een besluitvormende vergadering waarin het Koersdocument wordt vastgesteld. Er zullen moeilijke en ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt in de omgevingsvisie. Een besluit waarin de raad een voorkeur uitspreekt voor een scenario is daarom in deze fase een voorwaarde om het scenario te vertalen; eerst in hoofdlijnen in het Koersdocument en vervolgens uitgewerkt in de omgevingsvisie.

Deze tussenstap kan bestaan uit meerdere sessies met de gemeenteraad.

U ontvangt in het voorjaar van ons een Raadsinformatiebrief waarin wij u een overzicht geven van de ruimtevragers waarover wij ons in het najaar willen buigen. Het gaat om een overzicht van ruimtevragers die wij op dit moment in beeld hebben en in beeld kunnen brengen. Deze lijst zal niet uitputtend kunnen zijn. De dynamiek van onze samenleving vraagt nu eenmaal permanent onze aandacht voor nieuwe trends en activiteiten. Ook zal nog niet al ons onderzoek in de aanloop naar het Koersdocument in gang gezet of gereed zijn. Deze nieuwe ontwikkelingen vragen aandacht in latere versies van onze omgevingsvisie.

Kanttekeningen
1.1 Hoe wordt er geparticipeerd en hoe worden de uitkomsten integraal in de visie vertaald?
In uw vergadering heeft u ons uw zorg voorgelegd hoe er in de verschillende deelgebieden wordt geparticipeerd. Er moet sprake zijn van duidelijk en helder participatieproces waarvoor het onder andere van belang is om vooraf de vraagstelling en mate van invloed te bepalen en dit helder te communiceren.
In antwoord op uw vragen en zorg antwoorden wij dat een interne projectgroep het overzicht bewaakt en zichtbaar maakt hoe de (soms strijdige) belangen worden gewogen en de keuzes tot stand komen. Tussentijdse beleidswijzigingen voorgesteld door het rijk en/of de provincie kunnen eveneens van invloed zijn op al eerder

gemaakte of nog te maken keuzes. Voorstellen met grote effecten voor de woon- en leefomgeving leggen wij in één of meerdere consultaties voor aan de gemeenteraad. In het Plan van aanpak is verder op uw vragen ingegaan.

2.1 Participatie in vier in plaats van vijf deelgebieden
Het was eerst onze bedoeling het project Gebiedsuitwerking Oostelijk Nijkerk (ontsluiting oost Nijkerk, woningbouw en voorzieningen, zoals sportvelden, inclusief Slichtenhorst, Luxool, Bronswerk en stationsgebied) in het proces te zien als een onderdeel van de participatie omgevingsvisie. Wij hebben besloten dit project los te koppelen, omdat het een eigen proces en planning doorloopt. De planopgave voor de Gebiedsuitwerking Oostelijk Nijkerk dwingt ons ertoe om spoed te zetten achter de keuzes voor dit gebied. Tegelijkertijd sluiten wij niet uit dat nationale en provinciale besluiten (bijvoorbeeld aanwijzing locatie nieuw kazerneterrein en uitvoering van het programma NOVEX) een vertraging tot gevolg hebben voor het opstellen van de omgevingsvisie. Om deze reden verwachten wij dat de beide plannen in de tijd los komen te staan van elkaar.
Dat neemt niet weg dat we in de besluitvorming wel samenhang zien tussen beide projecten. De keuzes voor een scenario voor Oostelijk Nijkerk krijgen een vertaalslag in de Omgevingsvisie en het daaraan voorafgaande Koersdocument. Ook de m.e.r.-procedure wordt gezamenlijk vorm en inhoud gegeven.

2.2 *Burgerforum*
Wij hebben besloten af te zien van dit burgerforum. In onze eerste versie van het Plan van aanpak overwogen wij u voor te stellen een burgerforum in te stellen. In uw raadsvergadering in juni jl. heeft u ons hierover meegegeven wat de toegevoegde waarde van het forum kan zijn. Kan een forum parallel aan het participatieproces in de vier deelgebieden lopen.
In de afgelopen weken hebben wij ons afgevraagd of dit forum voor het planproces een toegevoegde waarde heeft en hoe het zich verhoudt tot de participatie met de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en de deskundigen aan de gesprekstafels.
Ons besluit om af te zien van het forum is gebaseerd op onderstaande overwegingen:

- uit een eerste verkenning van een mogelijke vraagstelling om voor te leggen aan een burgerforum is ons gebleken dat het forum (te) algemeen of teveel procesgericht wordt. Deelnemers zullen zich mogelijk afvragen wat hun input werkelijk oplevert. Dit kan leiden tot teleurstelling bij deelnemers en ondermijnen wat burgerfora volgens de recent uitgebrachte handreiking vanuit de VNG en het ministerie van BZK[1] juist moeten doen: vertrouwen versterken door betekenisvolle participatie;
- wij hebben voldoende vertrouwen in het toepassen van andere participatiemethoden zoals (online en persoonlijke) enquêtes, gerichte consultaties via expertsessies en inzet van openbare bijeenkomsten om voldoende en inhoudelijk goede feedback te verzamelen en te ontvangen zonder de complexiteit van een burgerforum;
- hoewel adviezen uit een burgerforum niet bindend zijn, vraagt een dergelijk proces om een serieus commitment van de gemeenteraad en het college om opvolging te geven aan de adviezen. De bovengenoemde handreiking benadrukt het belang van een helder mandaat vooraf, waarbij het vertrouwen wordt uitgesproken dat de adviezen minimaal als ‘zwaarwegend’ worden beschouwd;
- het organiseren van een burgerforum kost veel tijd wat ook moet passen in de planning. Het proces van de Omgevingsvisie 2.0 maar ook dat van de Gebiedsuitwerking Oostelijk Nijkerk volgt een strakke tijdslijn. Het proces van een burgerforum kan hierin een belemmering vormen;
- tot slot, een burgerforum is een intensief en kostbaar proces, van het opzetten van het proces tot het interpreteren van de uitkomsten. Omdat het om een verdieping en verbreding gaat van de bestaande Omgevingsvisie 1.0 staat het inzetten van een burgerforum niet in verhouding tot het doel van de actualisering van de visie.

[1] Zie voor meer achtergrondinformatie de handreiking van de VNG en het ministerie van BZK

Financiën
Op 4 juli 2024 heeft u al ingestemd met het uit te voeren onderzoek en heeft u hiervoor het krediet beschikbaar gesteld van € 307.750,-. Het betrof het raadsvoorstel + besluit 2024-089 ‘Start werkzaamheden actualisering Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk’ van 4 juli 2024. Voornoemd bedrag wordt bekostigd uit de bestaande kredieten Implementatie omgevingswet (€ 232.837) en Uitwerken programma’s Omgevings - en Mobiliteitsvisie (€ 75.000).

Communicatie
Voor het participatie- en communicatieproces hebben wij een afzonderlijk document opgesteld. Dit document is opgesteld door adviesbureau Beaumont, een bureau dat deskundig is en ervaring heeft op de terreinen van communicatie en participatie. Het bureau helpt onder andere gemeenten bij het bereiken van hun doel om betere plannen te maken en het draagvlak ervoor te vergroten.
Het bureau heeft kennis genomen van onze visie op participatie en heeft het plan erop afgestemd. Het bureau blijft ons tijdens het proces ondersteunen en begeleiden.
Het Strategisch communicatie en participatieplan is een bijlage bij het Plan van aanpak.
Met enkele externe partijen is in het voortraject overlegd over de actualisering van Omgevingsvisie 1.0. Deze externe partijen zijn ook per brief geïnformeerd over de behandeling van dit voorstel in uw gemeenteraad. Na afloop van de raadsvergadering worden zij per brief op de hoogte gebracht van uw besluit en over het vervolg van het communicatie- en participatieproces.
Zie overigens het kopje ‘Vervolg’.

Vervolg
Na besluitvorming in uw raadsvergadering gaan wij aan de slag met het externe planproces; te beginnen met een startbijeenkomst voor belangstellenden, uitgebreide communicatie over versie 1.0 en de mogelijkheden om mee te denken over versie 2.0. Intern zijn wij al gestart met enkele afzonderlijke onderzoeken die aan de keuzes ten grondslag moeten liggen.
Afgezien van één of enkele consultatiebijeenkomsten met uw raad over de te maken keuzes is de eerstvolgende mijlpaal de besluitvorming over het Koersdocument Omgevingsvisie 2.0, gestreefd wordt naar eind 2025.

Bijlagen
Plan van aanpak: “Aan de slag met Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2.0; Verdiepen en verbreden”, inclusief bijlagen, d.d. 21 januari 2025

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer drs. J.G. de Jager	mevrouw T. de Jonge-Ruitenbeek

RAADSBESLUIT

Nummer: 2025-002

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van 10 december 2024;

gelet op afdeling 3.1 Omgevingswet

b e s l u i t :

1. het aangescherpte (bestuurlijk) Plan van aanpak ‘Aan de slag met Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2.0; Verdiepen en verbreden’ van 10 december 2024, met inachtneming van de kaders en inclusief bijlagen vast te stellen;
2. het (externe) proces om te komen tot de Omgevingsvisie 2.0, overeenkomstig het Plan van aanpak onder punt 1, te starten.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijkerk d.d. 30 januari 2025,

de griffier, de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN mevrouw T.T.E. DE JONGE-RUITENBEEK